

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

ОСНОВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми
«Фітнес та рекреація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання

*Розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри
публічного та приватного права
Протокол № 8 від 20 червня 2024 року*

Чернігів 2024

ОСНОВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фітнес та рекреація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання / Укл.: Н. С. Пузирна. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. 47 с.

УКЛАДАЧ:

ПУЗИРНА НАТАЛІЯ СТАНІСЛАВІВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:

ШЕСТАК Лілія Володимирівна, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТ:

КОЧИНА Олександра Сергіївна, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Методичні вказівки підготовлено для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фітнес і рекреація» 017 «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання. Курс викладається на факультеті соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації Національного університету «Чернігівська політехніка». У даному навчально-методичному виданні містяться завдання для семінарських занять та самостійної роботи, вирішення яких сприяє виробленню навичок практичної роботи та кращому закріпленню теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту». Методичні рекомендації містять також перелік літератури, що може бути використаний для поглибленого вивчення та засвоєння навчальної дисципліни, а також для розв'язання практичних задач.

Дане видання стане корисним для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти при підготовці до семінарських занять та самостійної роботи, для полегшення роботи з додатковими джерелами інформації, вироблення навичок вирішення практичних ситуацій, надання консультативної допомоги.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ»	6
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту»	6
1.2. Структура навчальної дисципліни	8
1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту»	9
2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	12
Семінарське заняття № 1. ТЕМА 1. Державна політика у галузі фізичної культури і спорту	12
Семінарське заняття № 2. ТЕМА 2. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері фізичної культури і спорту	13
Семінарське заняття № 3. ТЕМА 3. Спортивні правовідносини та суб'єкти правовідносин у сфері фізичної культури і спорту	15
Семінарське заняття № 4. ТЕМА 4. Об'єкти спортивних відносин, їх особливості	17
Семінарське заняття № 5. ТЕМА 5. Організаційно-правові засади професійного спорту	19
Семінарське заняття № 6. ТЕМА 6. Правове регулювання трудових правовідносин у сфері фізичної культури і спорту	21
Семінарське заняття № 7. ТЕМА 7. Правове регулювання юридичної відповідальності у спортивному праві	23
ТЕМА 8. Порядок вирішення спортивних спорів та врегулювання конфліктів у спортивній сфері	25
3. КОНТРОЛЬНА РОБОТА	27
4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	42
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВСЬОГО КУРСУ	44

ПЕРЕДМОВА

Вивчення і застосування правових основ у сфері фізичної культури і спорту на сьогоднішній день набуває все більшого значення у процесі підготовки фахівців для галузі фізичного виховання і спорту.

Загальний стан сфери фізичної культури і спорту та подальший її розвиток залежать також від правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту, а також організації ефективної структури управління нею. В сучасних умовах трансформації суспільних відносин найважливішою задачею стає регулювання питання державного управління у сфері фізичної культури і спорту, спортивної діяльності, окремих видів спорту, правовий статус суб'єктів спортивних правовідносин, функціонування спортивних об'єктів, безпеки проведення спортивних заходів, регламентація питання здійснення спортивного судочинства, вирішення спортивних спорів, встановлення системи заборон і обмежень у спорті, відповідальність у сфері фізичної культури і спорту, питання інтелектуальної власності у спорті, охорони здоров'я спортсменів і боротьби зі вживанням заборонених речовин у спорті, здійснюють правове регулювання трудових відносин у спорті тощо.

Мета викладання навчальної дисципліни - формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань сфери фізичної культури і спорту, навичок правильного застосування законів та інших нормативних актів, які регулюють фізкультурно-спортивну діяльність в Україні для зростання професійного рівня, правосвідомості і правової культури майбутнього фахівця в сфері фізичної культури і спорту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту»:

Здобувач вищої освіти повинен набути необхідні знання та навички, щоб мати:

загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 02. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

*Здобувач вищої освіти повинен набути необхідні знання та навички, щоб уміти застосовувати **програмні результати навчання:***

ПРН 20. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

Навчальний план передбачає вивчення дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту» у наступних формах: лекції, семінарські заняття, самостійні заняття, індивідуальна робота.

На лекційні заняття виноситься 1/3 матеріалу, який пропонується до вивчення. Лекційні заняття системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам вищої освіти усвідомити та засвоїти основні положення

нормативних актів у сфері регулювання правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Семінарські заняття проводяться як згідно з питаннями, які розглядалися під час лекційних занять, так і за питаннями, які пропонувалися здобувачам вищої освіти для самостійного вивчення. Проведення семінарських занять має за мету навчити майбутніх фахівців правильно і свідомо застосовувати набуті знання та чинні правові норми при вирішенні конкретних справ, що виникають у процесі регулювання відносин з правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Самостійна робота планується як форма навчання, що має на меті засвоєння матеріалу, передбаченого навчальною програмою, але не охопленого лекційними заняттями. У процесі самостійного опрацювання теми здобувач вищої освіти повинен вивчити відповідний матеріал за рекомендованою літературою, а також використовуючи додаткову літературу, рекомендовану програмою і викладачем; знайти і проаналізувати законодавчі та інші нормативні акти з даної теми.

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти полягає у підготовці ними контрольної роботи та участі у науковій конференції (особиста участь або публікація тез доповіді). Індивідуальна робота має за мету опрацювання відповідної теми за нормативними актами, науковими монографіями, періодичними виданнями, де висвітлюються теоретичні проблеми правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту, а також застосовувати практичні навички на основі опрацьованого матеріалу. Важливе значення при індивідуальній підготовці до занять має ознайомлення з практикою.

До переліків нормативних актів і літератури вміщені чинні закони та підзаконні нормативні акти із зазначенням, як правило, офіційного видання, де вони вперше надруковані. При користуванні вказаними нормативними джерелами треба враховувати, що за час дії до переважної більшості з них вносилися зміни і доповнення. Тому необхідно намагатися відшукувати останні редакції цих нормативних актів і використовувати саме їх. При цьому найзручніше користуватися офіційними веб-сайтами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента України, тощо.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту»

Змістовий модуль 1. Загальні положення правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту

Тема 1. Державна політика у галузі фізичної культури і спорту

Значення фізичної культури і спорту для сучасного суспільства. Сутність державного керівництва фізкультурною і спортом. Система державних органів і сфері фізичної культури і спорту. Основні завдання державної політики в галузі фізичної культури і спорту. Фактори, що впливають на функціонування фізкультурно-спортивного руху. Засоби підвищення ефективності спортивно-масової роботи

Тема 2. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері фізичної культури і спорту

Національне законодавство і міжнародні стандарти у галузі фізичної культури і спорту. Предмет регулювання спортивного права. Поняття, структура та інші особливості нормативної регламентації в області спорту. Специфіка джерел регулювання спортивних правовідносин. Джерела права та система законодавства у галузі спортивних правовідносин в Україні. Зміст Закону «Про фізичну культуру і спорт». Підзаконні фізкультурно-спортивні правові акти. Юридичний зміст актів регулювання щодо фізичної культури і спорту: указів, постанов, розпоряджень, інструкцій, положень, рішень, правил. Джерела міжнародного спортивного права.

Тема 3. Спортивні правовідносини та суб'єкти правовідносин у сфері фізичної культури і спорту

Поняття та особливості спортивних правовідносин. Структура та класифікація суспільних відносин у галузі спорту. Спеціальні ознаки спортивних правовідносин. Особливості методу правового регулювання та правовий режим правовідносин у сфері фізичної культури і спорту. Суб'єктний склад та об'єкт спортивних правовідносин. Принципи регулювання спортивних правовідносин. Індивідуальні та колективні учасники спортивних правовідносин. Неспецифічні відносини, що підлягають нормативно-правовому регулюванню у фізичній культурі та спорті.

Тема 4. Об'єкти спортивних відносин, їх особливості

Особисті немайнові права спортсменів. Цивільні договори у сфері спорту та спортивною діяльністю. Імідж і ділова репутація професійних спортивних клубів та інших спортивних організацій. Об'єкти прав інтелектуальної власності

у сфері спорту. Використання об'єктів і здійснення прав інтелектуальної власності у сфері спорту. Право інтелектуальної власності у спорті та спортивній діяльності.

Тема 5. Організаційно-правові засади професійного спорту

Поняття професійного спорту. Підходи до розвитку професійного спорту. Правові основи створення комерційних та некомерційних фізкультурно-спортивних організацій. Принципи та організаційно-правові форми утворення і діяльності фізкультурно-спортивних організацій. Спортивні об'єднання: спортивне товариство, спортивна асоціація, спортивна федерація, спортивна конфедерація, спортивний комітет. Поняття та особливості правового статусу професійного спортивного клубу (команди). Особливості правового регулювання його діяльності. Ліга як основна структурна одиниця професійного спорту. Статут професійної спортивної ліги. Асоціації спортсменів професійних ліг.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання взаємодії учасників спортивних відносин

Тема 6. Правове регулювання трудових правовідносин у сфері фізичної культури і спорту

Трудові взаємовідносини у професійному спорті. Система заходів обмеження прав спортсменів. Поняття та особливості правового статусу спортсмена. Індивідуальні контракти та колективні угоди у професійному спорті. Поняття спортивного трудового договору та спортивного контракту за законодавствам України і зарубіжних країн. Подібності та відмінності, загальне й унікальне у спортивному трудовому договорі і спортивному контракті. Особливості та умови укладення трудових договорів із спортсменами. Зміст трудового договору зі спортсменом. Зміст і форма спортивного контракту. Сторони контракту про спортивну діяльність.

Тема 7. Правове регулювання юридичної відповідальності у спортивному праві

Поняття юридичної відповідальності у сфері фізичної культури і спорту. Види юридичної відповідальності. Принципи та стадії її настання. Відповідальність спортсменів. Відповідальність спортивних тренерів. Зміст відповідальності спортивних суддів. Відповідальність спортивних клубів. Спортивний арбітраж.

Тема 8. Порядок вирішення спортивних спорів та врегулювання конфліктів у спортивній сфері

Встановлення юрисдикції державних судів щодо вирішення спорів у спортивному праві. Судові та позасудові шляхи вирішення спорів. Розгляд спорів третейськими судами та арбітражами. Розгляд спорів квазіарбітражними органами. Розгляд спорів

Міжнародним спортивним арбітражним судом. Переваги Спортивного арбітражного суду як альтернативного способу вирішення спортивних спорів. Національні та міжнародні позасудові інстанції в галузі спорту. Медіація як форма вирішення спортивних спорів.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання			
		Всього	У тому числі		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні положення правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту					
1.	Державна політика у галузі фізичної культури і спорту	11	2	2	7
2.	Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері фізичної культури і спорту	11	2	2	7
3.	Спортивні правовідносини та суб'єкти правовідносин у сфері фізичної культури і спорту	11	2	2	7
4.	Об'єкти спортивних відносин, їх особливості	11	2	2	7
5.	Організаційно-правові засади професійного спорту	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем 1		55	10	10	35
Змістовий модуль 2. Правове регулювання взаємодії учасників спортивних відносин					
6.	Правове регулювання трудових правовідносин у сфері фізичної культури і спорту	11	2	2	7
7.	Правове регулювання юридичної відповідальності у спортивному праві	11	2	2	7
8.	Порядок вирішення спортивних спорів та врегулювання конфліктів у спортивній сфері	13	2	-	11
Разом за змістовим модулем 2		35	6	5	25
Усього годин за дисципліну		90	16	14	60

1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту»

Поточний контроль та підсумковий семестровий контроль розраховується як сумарна кількість рейтингових балів. Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за вивчення навчальної дисципліни, складає 100 балів. За результатами поточного контролю здобувач вищої освіти може отримати максимально 60 балів, за результатами підсумкового семестрового контролю – максимально 40 балів. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях. Критеріями оцінювання знань при поточному контролі є успішність засвоєння знань та набутих навичок на лекціях та семінарських заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача вищої освіти засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на заняттях, рівень знань за результатами опитування на заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Проміжний контроль має на меті оцінку результатів знань здобувачів вищої освіти після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни. Цей вид контролю може бути проведений у формі контрольної роботи, тестів, і оцінений відповідною сумою балів. Результати поточного та проміжного контролю реєструються в журналі викладача.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача вищої освіти. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді диференційованого заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали навчальний план і за результатами поточного контролю отримали 60 балів, можуть не складати залік і залишити набрану кількість балів, як підсумкову оцінку. У випадку, якщо здобувач вищої освіти хоче підвищити оцінку, отриману за балами, набраними протягом семестру, він складає залік.

За результатами семестру в залікову відомість виставляються оцінки поточного контролю, до яких дораховується сума балів, набраних за результатами диференційованого заліку. Під час заліку здобувачу вищої освіти пропонуються два теоретичні питання (по 20 балів за кожне з них). Питання для заліку знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Набрана кількість балів переводиться у семестрову оцінку відповідно до шкали оцінювання (національна та ECTS). Усі колізії, пов'язані із отриманням семестрової оцінки, вирішуються відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка».

Пояснення окремих методів поточного та підсумкового контролю.

Робота на семінарському занятті.

Усне опитування – включає в себе опитування здобувача вищої освіти за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших здобувачів вищої освіти, запитання здобувача вищої освіти до інших здобувачів вищої освіти, відповідь на питання для повторення (з тем, що були вивчені раніше).

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться письмово під час семінару. Викладач викликає декілька здобувачів вищої освіти та пропонує їм для вирішення практичні задачі (практичні ситуації), які здобувач вищої освіти повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді, аргументуючи відповідь посиланням на нормативний акт. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в задачі ситуацію, дати їй правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення задачі, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

Письмове опитування може проводитися на семінарському занятті (10-15 хвилин). Викликаються декілька здобувачів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Питання обираються в межах теми, що запропонована на дане заняття. Метою проведення письмового опитування є перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до семінарського заняття; вміння змістовно та коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи письмову відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

Контрольна робота або тестування з метою перевірки вивчення теми.

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить письмові роботи або тестування за результатами вивчення теми. Письмова контрольна робота може включати теоретичні питання та/або практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти полягає у написанні контрольної роботи та участі у науковій конференції (особиста участь або публікація тез доповіді). Перелік варіантів контрольної роботи є в даному методичному виданні. Контрольні роботи оформлюються здобувачами вищої освіти в електронному вигляді з подальшим розміщенням у системі Moodle. Оцінювання, коментування викладачем контрольної роботи також відбувається в цій системі. Основні вимоги до написання контрольної роботи наступні: обсяг робіт - орієнтовно 5-10 сторінок, текст викладається з інтервалом 1,5 шрифтом

Times New Roman кеглем 14, обов'язково наводиться список використаних джерел (міжнародні нормативні акти, нормативні акти України, підручники, наукові статті, коментарі до законів тощо). Підготовка контрольних робіт передбачає опрацювання наукової літератури, орієнтовний перелік якої наводиться в методичних рекомендаціях, та судової практики за відповідними темами (за наявності). В контрольній роботі висвітлюються наукові позиції за заданою темою, відповідна судова практика (за наявності) та їх аналіз. Контрольна робота має бути актуальною на момент подання її на перевірку, розкривати актуальний стан правового регулювання відповідних суспільних відносин. Наукова література, яка використовується здобувачем вищої освіти, повинна бути датована, принаймні в більшості, останніми п'ятьма роками.

Тези доповіді на наукову конференцію. Обрати тему тез доповіді для публікації на науковій конференції здобувач вищої освіти може як самостійно, так і після консультації з науковим керівником. Перед затвердженням теми наукової публікації, здобувач вищої освіти повинен провести аналіз її актуальності. Це можна зробити за допомогою вивчення літератури, найбільш цитованих статей, монографій. Тема доповіді обов'язково затверджується у наукового керівника (викладача). Після затвердження теми, здобувач вищої освіти може самостійно працювати над обраною темою або працювати у співавторстві з науковим керівником. Якщо здобувач вищої освіти самостійно працював над тезами, перед поданням рукопису на публікацію, необхідно відправити його на перевірку науковому керівнику.

Особливістю обрання теми тез наукової доповіді з «Основ правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту» є можливість дослідження як правового регулювання в сучасних умовах даної сфери, так і аналіз або порівняльну характеристику законодавства в сфері фізичної культури і спорту в Україні та інших країнах світу.

Текст тез доповіді бажано структурувати наступним чином: актуальність теми, мета дослідження, виклад основного матеріалу, висновки, список використаних джерел.

Здобувач вищої освіти може брати участь у науковій конференції, яка проводиться у будь-якому форматі: очна, заочна або інтернет-конференція. З точки зору рівня конференції, здобувач може обирати міжнародну, національну конференцію або конференцію регіонального рівня.

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1. Загальні положення правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Семінарське заняття № 1.

ТЕМА 1. Державна політика у галузі фізичної культури і спорту

Питання для обговорення:

1. Правова регламентація у сфері фізичної культури і спорту.
2. Правові відносини у сфері фізичної культури і спорту.
3. Механізм правового регулювання у сфері фізичної культури і спорту.
4. Функції права в спортивних відносинах.

Питання для самоконтролю

1. Значення фізичної культури і спорту для сучасного суспільства.
2. Сутність державного керівництва фізкультурною і спортом.
3. Система державних органів і сфері фізичної культури і спорту.
4. Основні завдання державної політики в галузі фізичної культури і спорту.
5. Фактори, що впливають на функціонування фізкультурно-спортивного руху.
6. Засоби підвищення ефективності спортивно-масової роботи.

Тематика реферативних доповідей

1. Історія становлення фізичної культури та спорту (стародавній час, середньовіччя, новий час, новітній час).
2. Теорії зародження фізичної культури та спорту.
3. Характерні риси становлення фізичної культури та спорту притаманні різним історичним періодам.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Європейська модель публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту: перспективи впровадження в Україні.
- 2) Світові тенденції розвитку правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури і спорту.
- 3) Організаційна структура державного управління фізичною культурою та спортом в Україні.
- 4) Пріоритетні напрями удосконалення системи державного управління фізичною культурою і спортом.
- 5) Досвід закордонних країн у правовому регулюванні сфери фізичної культури і спорту.
- 6) Напрями удосконалення правового захисту прав людини у сфері

фізичної культури і спорту в умовах євроінтеграції.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

3. Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» від 14 вересня 2000 р. № 1954-ІІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-14#Text>

4. Борецька Н.О. Фізична культура і спорт як один із пріоритетних напрямків державної політики. // Молодий вчений. 2018. № 11 (2). С. 530–533.

5. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні Монографія. / за ред. С.М. Домбровська, С.А. Вавренюк, В.В. Палюх. Харків: НУЦЗУ, 2020. 313 с.

6. Корольова М. Проблеми застосування законодавства у сфері фізичної культури та спорту. // Слобожанський науково-спортивний вісник. 2020. № 6 (80). С. 17-21.

7. Моргунов О.А. Публічне адміністрування масового спорту (спорт для всіх) в Україні: сучасний стан та перспективи // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. № 42, т. 2. С. 9-12.

8. Нікітенко С.В. Теоретичні підходи в процесі реалізації державного управління фізичною культурою і спортом // Теоретичні підходи в процесі реалізації державного управління фізичною культурою і спортом 2019. № 4: С. 423–440.

9. Шевчук О.Р. Правовий механізм державного регулювання фізичної культури й спорту // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2018. № 2. С. 189–195.

Семінарське заняття № 2.

ТЕМА 2. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері фізичної культури і спорту

Питання для обговорення:

1. Види та напрями спортивної діяльності.
2. Центральні та місцеві органи влади у сфері управління спортивною діяльністю.
3. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у галузі спорту.
4. Форми управління фізичною культурою і спортом в Україні.
5. Методи управління фізичною культурою і спортом в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Як можна довести, що сфера фізичного виховання і спорту є соціальною підсистемою? Поясніть її характеристики (відкритість, динамічність, цілісність, ієрархічність тощо.)
2. Назвіть та охарактеризуйте групи державних органів управління, до компетенції яких входить розвиток фізичного виховання і спорту.
3. Розкрийте структурну побудову та напрямки діяльності Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, ланок його системи на обласному, міському, районному рівнях.
4. Які є громадські організації, що функціонують у сфері фізичного виховання і спорту?
5. Дайте загальну характеристику федерацій з видів спорту.
6. Опишіть структурну побудову та зміст діяльності НОК України.
7. Охарактеризуйте систему навчальних закладів, які готують фахівців для сфери фізичного виховання і спорту.
8. Які є напрями освіти, спеціальності та спеціалізації підготовки фахівців фізкультурного профілю?
9. Як здійснюється підготовка наукових кадрів для сфери фізичного виховання і спорту?
10. Які складники ефективного використання кадрових ресурсів?

Тематика реферативних доповідей

1. Особливості нормативно-правового регулювання студентського спорту України.
2. Сучасний стан та актуальні проблеми розвитку студентського спортивного руху у світі та в Україні.
3. Проблеми розвитку студентського спорту в Україні у XXI столітті.
4. Роль, значення і місце студентського спорту в сучасному суспільстві.
5. Спортивна студентська конференція в США - Південно-Східна конференція (англ. The Southeastern Conference).

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Розвиток галузевого управління у сфері фізичної культури та спорту.
- 2) Форми управління фізичною культурою і спортом на прикладі різних країн світу.
- 3) Методи управління фізичною культурою і спортом на прикладі різних країн світу.
- 4) Нормативно правове регулювання підприємницької діяльності в сфері фізичної культури і спорту в Україні.
- 5) Нормативно-правовий механізм розвитку сфери фізичної культури і спорту в територіально об'єднаних громадах.
- 6) Правове регулювання видатків на фізичну культуру та спорт в Україні.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України

28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97 ВР / [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. № 220. «Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п#Text>

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 01 березня 2017 р. № 115. «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-п#Text>

6. Апаров А. М. Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. 2017. № 1 (30). Т. 22. С. 6–19.

7. Кузьменко О.О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі URL: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/Dtr_du/2011_3/files/DU311_07.pdf

8. Моргунов О. А. Основні засади публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту. Правові новели. 2021. № 15. С. 47–54.

9. Палюх А.Я. Юридична конструкція спортивних правовідносин. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2019. № 2 (111). С. 34-40.

10. Чокля О. І. Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні: понятійно-категоріальний апарат. Актуальні проблеми державного управління. 2021. Том 3. № 84. С. 46-50.

Семінарське заняття № 3.

ТЕМА 3. Спортивні правовідносини та суб'єкти правовідносин у сфері фізичної культури і спорту

Питання для обговорення:

1. Поняття та становлення спортивних правовідносин.
2. Види суб'єктів сфери фізичної культури і спорту.
3. Юридичні особи – суб'єкти відносин у сфері фізичної культури і спорту.
4. Правовий статус фізичних осіб – учасників спортивних відносин.
5. Цивільні правовідносини – пріоритетний тип правовідносин у сфері спорту.
6. Підстави виникнення цивільних спортивних правовідносин.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та сутність спортивних правовідносин.
2. Суб'єкти паралімпійського і дефлімпійського руху в Україні, спортивний комітет України.
3. Спортивні відносини в іноземних країнах.

Тематика реферативних доповідей:

1. Правовий статус спортивних клубів.
2. Правовий статус спортивних федерацій та спортивних ліг.
3. Особливості правового статусу комерційних і некомерційних спортивних організацій.
4. Особливості правового статусу неповнолітніх спортсменів, спортсменів-початківців, спортсменів-професіоналів, спортсменів високого класу.
5. Правовий статус тренерів, суддів, спортивних лікарів та інших фахівців у галузі фізичної культури та спорту.
6. Правовий статус вболівальників та їх об'єднань.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Систематизація суспільних відносин у сфері фізкультури та спорту.
- 2) Особливості гендерної соціалізації у спорті.
- 3) Види правовідносин у сфері спорту.
- 4) Суб'єкти адміністративно-спортивних правовідносин та їх система.
- 5) Комерціалізація спортивних правовідносин.
- 6) Джерела регулювання міжнародних приватних спортивних відносин.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
3. Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» від 14 вересня 2000 р. № 1954-ІІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-14#Text>
4. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
5. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п#Text>

5. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні Монографія. / за ред. С.М. Домбровська, С.А. Вавренюк, В.В. Палюх. Харків: НУЦЗУ, 2020. 313 с.

6. Жданова О. М. Основи управління сферою фізичної культури і спорту: Навч. посібник / О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська. Львів: ЛДУФК, 2017. 244 с.

7. Корольова М. Проблеми застосування законодавства у сфері фізичної культури та спорту. // Слобожанський науково-спортивний вісник. 2020. № 6 (80). С. 17–21.

8. Моргунов О.А. Публічне адміністрування масового спорту (спорт для всіх) в Україні: сучасний стан та перспективи // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. № 42, т. 2. С. 9–12.

9. Нікітенко С.В. Теоретичні підходи в процесі реалізації державного управління фізичною культурою і спортом // Теоретичні підходи в процесі реалізації державного управління фізичною культурою і спортом 2019. № 4: С. 423–440.

10. Савченко В. Г. Управління у сфері фізичної культури і спорту на рівні адміністративно-територіальних одиниць: традиції і новації / В. Г. Савченко, А. Ю. Сергєєв // Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків: ХДАФК, 2016. № 1 (51). С. 76-80.

11. Шевчук О.Р. Правовий механізм державного регулювання фізичної культури й спорту // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2018. № 2. С. 189-195.

Семінарське заняття № 4.

ТЕМА 4. Об'єкти спортивних відносин, їх особливості

Питання для обговорення:

1. Спортивно–фізкультурні споруди та обладнання, як об'єкти спортивних відносин.

2. Спортивні нагороди як об'єкт правового регулювання.

3. Спортивні клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, як об'єкти спортивних відносин.

4. Школи вищої спортивної майстерності, центри олімпійської підготовки, центри студентського спорту вищих навчальних закладів, як об'єкти спортивних відносин.

5. Фізкультурно-оздоровчі заклади, центри фізичного здоров'я населення, центри фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, колективи фізичної культури, фізкультурно-спортивні товариства, спортивні федерації, як об'єкти спортивних відносин.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості функціонування спортивних організацій в сучасних умовах?
2. Які нові типи спортивних організацій почали функціонувати в незалежній Україні?
3. Що є спільного та розбіжного в діяльності спортивних організацій та діяльності традиційних організацій?
4. За якими ознаками можна групувати організації фізкультурно-спортивної спрямованості?
5. Охарактеризуйте значення спонсорства для діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту.
6. Що можуть надати спонсори організаціям сфери фізичної культури і спорту?
7. Що можуть запропонувати організації сфери фізичної культури і спорту спонсорам?

Тематика реферативних доповідей:

1. Нагородна практика в Україні.
2. Реклама в індустрії спорту.
3. Охорона і захист об'єктів інтелектуальної власності у сфері спорту.
4. Класифікація міжнародних спортивних об'єднань.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Споруди для зимових видів спорту.
- 2) Фізкультурно–оздоровчі споруди для неповносправних.
- 3) Гігієна фізкультурно–спортивних споруд.
- 4) Відкриті спортивні споруди та їх класифікація.
- 5) Криті спортивні споруди і їх класифікація.
- 6) Басейни та їх особливості.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
3. Закон України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 26 січня 2023 р. № 2011-ІХ / [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>
4. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні. Монографія. С.М. Домбровська, С.А. Вавренюк, В.В. Палюх НУЦЗУ, 2020. 313 с.
5. Журба М.А. Особливості адміністративно-правового статусу

громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2017. № 43. С. 47–52.

6. Кошовий О. Спортивна реформа в рамках євроінтеграції. URL: <http://usf.org.ua/news/201410221337.html> (дата звернення: 17.01.2024).

7. Масімов З. П. Студентський спортивний клуб як механізм реалізації масовості спортивного студентського руху / З. П. Масімов // Концепт. 2017. Т. 36. С. 61–63.

8. Ткалич М.О. Особливості правового регулювання відносин у сфері спорту / М.О. Ткалич // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. № 4. С. 71-78. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-4-2011-1/11.pdf>

Семінарське заняття № 5.

ТЕМА 5. Організаційно-правові засади професійного спорту

Питання для обговорення:

1. Мета та завдання професійного спорту.
2. Основні функції та особливості професійного спорту.
3. Основи правового регулювання у професійному спорті.
4. Трудові взаємовідносини у професійному спорті.
5. Підходи розвитку професійного спорту.
6. Методи і речовини заборонені в спорті.
7. Поняття допінгу. Історія боротьби з допінгом.
8. Антидопінгова політика в сучасному світі. Антидопінгове законодавство.

Питання для самоконтролю

1. Ліга як основна структурна одиниця професійного спорту.
2. Асоціації спортсменів професійних ліг
3. Організаційна структура і діяльність міжнародних федерацій з видів спорту.
4. Назвіть і охарактеризуйте діяльність міжнародних організацій, які мають за мету розвиток фізичного виховання.
5. Які міжнародні організацій розвивають та підтримують фізкультурно-оздоровчий рух «Спорт для всіх»?

Тематика реферативних доповідей:

1. Правові основи професійного спорту в Європі.
2. Професійний спорт у США та в Європі.
3. Допінговий контроль. Правові наслідки застосування допінгу в спорті.
4. Історія виникнення і сучасний стан міжнародного спортивного руху.
5. Всесвітнє антидопінгове агентство.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Формування правових засад професійного спорту в Європі.
- 2) Економічні засади розвитку професійного спорту.
- 3) Міжнародна олімпійська система.
- 4) Система відбору, підготовки та змагань в професійному спорті.
- 5) Специфіка бізнесу у професійному спорті.
- 6) Правові основи професійного спорту в Європі.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97 ВР / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
4. Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» від 14 вересня 2000 р. № 1954-ІІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-14#Text>
5. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 11 березня 2011 р. № 3166-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
6. Закон України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 26 січня 2023 р. № 2011-ІХ / [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>
7. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема, футбольних матчів від 15.11.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_003#Text
8. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті від 03.08.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text
9. Міжнародна конвенція проти апартеїду в спорті від 08.05.1987 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3955-11#Text>
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. № 220. «Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п#Text>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 04 листопада 2020 р. № 1089. «Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п#Text>
12. Деменко К.Є. Джерела адміністративно-правового регулювання у сфері професійного спорту в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С. 146-148.
13. Наставний І. Нормативно-правове регулювання відносин у сфері професійного спорту в Україні. Підприємництво. Господарство і право. 2018. № 6. С. 46-51.

15. Палюх А.Я. Державна підтримка професійного спорту: нормативно-правовий аспект. Актуальні проблеми держави і права. 2019. Випуск 83. С. 151-159.

16. Професійний спорт: навчальний посібник / укл. О. П. Ніколайчук. Чернівці: Чернівецький національний ун-т, 2018. 108 с.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання взаємодії учасників спортивних відносин

Семінарське заняття № 6.

ТЕМА 6. Правове регулювання трудових правовідносин у сфері фізичної культури і спорту

Питання для обговорення:

1. Трудові правовідносини та трудові права працівників у сфері фізичної культури і спорту.
2. Колективні договори та угоди у сфері фізичної культури і спорту.
3. Контракти спортсменів.
4. Специфіка контрактів про спортивну діяльність.

Питання для самоконтролю

1. Переведення на іншу роботу працівників фізичної культури і спорту.
2. Кадрова політика у сфері фізичної культури та спорту.
3. Підстави припинення трудового договору працівників фізичної культури і спорту.
4. Сумісництво та випробування в фізкультурних і спортивних організаціях.

Тематика реферативних доповідей:

1. Прийом на роботу, переведення та звільнення спортсменів і працівників фізичної культури і спорту.
2. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку працівників фізичної культури і спорту.
3. Правове регулювання оплати праці працівників фізичної культури і спорту.
4. Трудові спори та порядок їх вирішення для працівників фізичної культури і спорту.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Особливості трудових відносин зі спортсменами-професіоналами.
- 2) Правове регулювання праці фахівців сфери фізичної культури і спорту.
- 3) Зарубіжний досвід правового регулювання праці професійних спортсменів.
- 4) Пільги та заохочення для працівників сфери фізичної культури і спорту.

5) Правове регулювання трудової дисципліни працівників сфери фізичної культури і спорту.

б) Охорона праці працівників фізичної культури і спорту.

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

3. Класифікатор професій ДК 003:2010 : Наказ Держспоживстандарту України 28.07.2010 № 327 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення 20.02.2024).

4. Бахуринський В. Трудова кабала у формі спортивного контракту. URL: <https://safir.ua/ua/labor-bondage-inthe-form-of-a-sports-contract.html> (дата звернення: 20.02.2024).

5. Величко Л. Компаративістське дослідження поширення сфери дії трудового права на правове регулювання праці професійних спортсменів. *Evropský politický a právní diskurz*. 2018. Sv. 5. Vyd. 1. С. 264–270.

6. Кампі О.Ю. Трудові відносини у професійному спорті. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Серія Право. Випуск 44. Том 1. С. 130-133.

7. Кисельова О.І. Особливості трудових відносин зі спортсменами-професіоналами. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 4. С. 57-64.

8. Корж С.О, Лиховид А.В. Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 16-17 квіт. 2020 р. Суми : СумДУ, 2020. С. 255-258.

9. Пошелюзний С. Трудовий контракт спортсмена: особливості укладення та розірвання. URL: https://protocol.ua/ua/trudoviy_kontrakt_sportsmena_osoblivosti_ukladennya_ta_rozirvannya/ (дата звернення: 20.02.2024).

10. Уварова Н.В. Трудові правовідносини в спорті: проблемні питання і перспективи їх вирішення. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Випуск 3. С. 202-205.

11. Чорноус О.В. Проблеми правового регулювання трудових відносин зі спортсменами. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. (м. Харків, 31 трав. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків : ХНУВС, 2019. С. 57-59.*

Семінарське заняття № 7.

ТЕМА 7. Правове регулювання юридичної відповідальності у спортивному праві

Питання для обговорення:

1. Юридична відповідальність працівників фізичної культури і спорту.
2. Адміністративні правопорушення в галузі фізичної культури і спорту.
3. Матеріальна відповідальність у сфері фізичної культури.
4. Дисциплінарна відповідальність працівників фізичної культури.
5. Цивільно-правова відповідальність у сфері фізичної культури і спорту.
6. Кримінальна відповідальність у сфері фізичної культури і спорту.

Питання для самоконтролю

1. Які питання діяльності фізкультурно-спортивної організації регламентуються в рамках правової, організаційної, адміністративної, нормативної та економічної регламентації?
2. В чому полягає юридична відповідальність фізкультурно-спортивної організації?
3. Чим викликана необхідність і актуальність соціальної відповідальності фізкультурно-спортивної організації і який підхід закладено в її основу?
4. Фізична культура і спорт як чинники попередження споживання наркотичних речовин, надмірного споживання алкогольних напоїв, токсикоманії та злочинності.
5. Матеріальна характеристика матеріальної відповідальності.

Тематика реферативних доповідей:

1. Юридична та соціальна відповідальність фізкультурно-спортивних організацій.
2. Презумпція у праві.
3. Принципи, форми та підстави юридичної відповідальності.
4. Правосвідомість фахівців фізичного виховання.
5. Боротьба з корупцією та іншими економічними злочинами в сфері фізичної культури та спорту.
6. Правопорушення, пов'язані з організацією і здійсненням заборонених видів спортивної діяльності.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Юридична відповідальність спортсменів за порушення правил спортивних змагань.
- 2) Спортивно-змагальна відповідальність.
- 3) Санкції у сфері спорту.
- 4) Спортивне шахрайство.
- 5) Спортивне правосуддя в Україні.
- 6) Досвід зарубіжних країн стосовно спортивного правосуддя.

7) Відповідальність організаторів змагань за расистські прояви.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-VI // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

3. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

4. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2001 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

7. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

8. Закон України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 26 січня 2023 р. № 2011-IX / [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>

9. Апаров А. М. Спортивне право України. К. : Істина, 2012. 518 с.

10. Біляев О. О. Особливості відповідальності у сфері спорту. Правова позиція. 2020. № 4 (29). С. 58-62.

11. Журба М.А. Цивільна відповідальність у галузі фізичної культури і спорту. Науковий вісник публічного та приватного права : зб. наук. праць. Вип. 1. Київ : Наук.-дослід. ін.-т публіч. права. 2017. С. 42–47.

12. Журба М.А. Новели кримінальної відповідальності у сфері фізичної культури. Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). У 2 т. Т. 1. / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : Видав. дім «Гельветика», 2017. С. 312–314.

13. Кисельова О. Особливості дисциплінарної відповідальності спортсменів-професіоналів. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. № 5. С. 172-177.

14. Облакова О. Цивільно-правова відповідальність організаторів спортивних заходів за дії третіх осіб. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 6. С. 50-55.

15. Тіхонова М.А. Юридична відповідальність у сфері спорту. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 55-60.

ТЕМА 8. Порядок вирішення спортивних спорів та врегулювання конфліктів у спортивній сфері

Питання для обговорення:

1. Встановлення юрисдикції державних судів щодо вирішення спорів у спортивному праві.
2. Судові та позасудові шляхи вирішення спортивних спорів.
3. Розгляд спортивних спорів третейськими судами та арбітражами.
4. Розгляд спортивних спорів квазіарбітражними органами.
5. Розгляд спортивних спорів Міжнародним спортивним арбітражним судом.
6. Переваги Спортивного арбітражного суду як альтернативного способу вирішення спортивних спорів.
7. Національні та міжнародні позасудові інстанції в галузі спорту.
8. Медіація як форма вирішення спортивних спорів.

Питання для самоконтролю

1. Вкажіть причини виникнення спортивних спорів?
2. Розкрийте можливі шляхи попередження виникнення спортивних спорів.
3. Проаналізуйте правове значення рішень спортивних арбітражів, ухвалених на національному та міжнародному рівнях.
4. Поняття спортивної травматології.

Тематика реферативних доповідей:

1. Поняття правомірної та неправомірної поведінки в сфері фізичної культури та спорту.
2. Врегулювання спортивних спорів: порівняльна характеристика законодавства України та країн Європи.
3. Розгляд спортивних спорів в Європейському суді з прав людини.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати такі питання:

- 1) Вирішення спорів, що виникають з міжнародних приватних спортивних відносин спортивним арбітражним судом.
- 2) Судовий захист прав учасників спортивних правовідносин.
- 3) Досвід зарубіжних країн при вирішенні спортивних спорів.
- 4) Соціальні конфлікти у сфері фізичної культури та спорту.
- 5) Досудовий спосіб вирішення спорів у сфері фізичної культури і спорту.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р.

№ 3808-XII / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

3. Закон України «Про фінансову реструктуризацію» від 14 червня 2016 року № 1414-VIII. // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 32. Ст. 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>

4. Закон України «Про третейські суди» від 11 травня 2004 р. № 1701-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>

5. Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації)» від 17 серпня 2016 р. № 892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>

6. Положення про Спортивний арбітражний суд, затверджений Постановою Виконавчого Комітету Національного олімпійського комітету України №11 від 24 січня 2018 року. URL: <http://noc-ukr.org/about/structures/sportivniyarbitrazhniy-sud/polozhennya/>.

7. Бордюгова Г. Міжнародний спортивний арбітраж: засади й особливості діяльності та словник найуживанішої лексики / : К.: АВІАЗ, 2015. 160 С. : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://noc-ukr.org/attachments/160225144504-93c6f037726d77ae4f54f91f62f81003/>

8. Бордюгова Г.Ю. Процедура медіації, проваджувана МСАСт// Юридична газета. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/procedura-mediaciyi-provadhuvana-msas.html>

9. Залізко О. Спортивний спір : поняття та класифікація / О. Залізко // Національний юридичний журнал : Теорія та практика : [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/3/part_2/18.pdf.

10. Облакова О.С. Правові питання дійсності арбітражної угоди про передачу спорів до Міжнародного спортивного арбітражного суду. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2017. Вип. 26. С. 71-74.

11. Палюх А.Я. До дефініції «спортивні спори». Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2019. № 19. С. 54-60.

12. Саннікова М. Організаційно-правові умови створення спортивного арбітражу в Україні. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2019. № 2. С. 64–68.

13. Славко А.С. Право на справедливий суд у спорті: окремі аспекти реалізації. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 582-585.

3. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

У відповідності до навчального плану здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти четвертого курсу навчання факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації, денної форми навчання виконують контрольну роботу з навчальної дисципліни «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту», оскільки однією з форм вивчення даного курсу є саме самостійна робота.

До початку виконання контрольної роботи здобувач вищої освіти має опрацювати тематичні лекції та додатковий матеріал з курсу «Основи правового забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту»: підручники, посібники, нормативні акти, що дасть змогу орієнтуватися у поставлених завданнях та вміти знаходити відповіді на них. Здобувачам вищої освіти пропонується 23 варіанти для виконання контрольної роботи, в кожному з яких є два теоретичні питання, та тестові завдання з варіантами відповідей.

Варіант контрольної роботи обирається здобувачем вищої освіти відповідно до порядкового номера прізвища у контрольному списку групи (1 – перший варіант, 2 - другий, 3 – третій, 4 – четвертий, 5 – п'ятий, 6 – шостий, 7 – сьомий, 8 – восьмий, 9 – дев'ятий і т.д.). Контрольні роботи однакового змісту не зараховуються та мають бути перероблені.

Обсяг контрольної роботи має коливатися в межах 5-10 сторінок друкованого тексту (шрифт 14 кегля, інтервал 1,5, стиль Times New Roman). Перевищення обсягу контрольної роботи свідчить про невміння автора працювати з науковою літературою та нормативними джерелами, а недостатність обсягу вказує на поверховість розкриття зазначеної теми. Всі сторінки мають бути пронумеровані.

Контрольна робота здобувача вищої освіти – це творча робота, вона має містити аналіз положень чинного законодавства, точок зору різних авторів, повинна бути написана грамотно й охайно, українською мовою. Відповіді на теоретичні питання контрольної роботи мають бути якомога повнішими та конкретними, вказувати на вміння автора аналізувати й систематизувати першоджерела, навчальну, методичну, наукову літературу, періодику. Особливу увагу під час підготовки контрольної роботи слід звернути на чинність нормативних актів, на основі яких виконується робота.

В контрольній роботі заборонено використовувати джерела країни – агресора (в навчальному закладі є відповідний наказ). Варто також в роботі уникати русизмів, механічного перекладу з іноземних джерел тощо. Не допускається підготовка та написання контрольної роботи шляхом механічного переписування змісту нормативних актів.

Вкінці контрольної роботи має бути названий перелік використаної літератури, оформлений згідно ДСТУ 8302:2015.

I ВАРІАНТ

1. Дослідження історичних етапів становлення спортивного права України.
2. Сучасні шляхи популяризації фізичної культури і спорту.
3. Тестові завдання:

1. Який закон України визначає основні засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту?

- A. Закон України "Про фізичну культуру і спорт";
- B. Закон України "Про освіту";
- C. Закон України "Про фізичне виховання і спорт";
- D. Закон України «Про культуру».

2. Яка державна установа є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері фізичної культури і спорту?

- A. Міністерство освіти і науки України;
- B. Міністерство молоді та спорту України;
- C. Міністерство культури України;
- D. Міністерство охорони здоров'я України.

3. Які завдання визначає Закон України "Про фізичну культуру і спорт" для державної політики у сфері фізичної культури і спорту?

- A. Забезпечення доступності фізичної культури і спорту для всіх громадян України;
- B. Пропаганда здорового способу життя;
- C. Підготовка спортсменів для участі в міжнародних спортивних змаганнях;
- D. Всі відповіді правильні.

II ВАРІАНТ

1. Особливості правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні людей з обмеженими властивостями.

2. Реабілітація у фізкультурно-спортивній та професійній діяльності.

3. Тестові завдання:

1. Які органи управління фізичною культурою і спортом діють в Україні?

- A. Державні органи управління;
- B. Громадські організації;
- C. Органи місцевого самоврядування;
- D. Всі відповіді правильні.

2. Які функції виконує центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту?

- A. Розробляє та реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту;
- B. Координує діяльність органів місцевого самоврядування у сфері фізичної культури і спорту;
- C. Забезпечує фінансування заходів у сфері фізичної культури і спорту;

D. Всі відповіді правильні.

3. Які основні типи фізкультурно-спортивних організацій діють в Україні?

A. Державні;

B. Громадські;

C. Військові;

D. Всі відповіді правильні.

III ВАРІАНТ

1. Правові основи Міжнародної хартії фізичного виховання і спорту.

2. Фінансово-економічні правопорушення в сфері фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. Які завдання виконують державні фізкультурно-спортивні організації?

A. Пропаганда здорового способу життя;

B. Підготовка спортсменів для участі в міжнародних спортивних змаганнях;

C. Забезпечення доступності фізичної культури і спорту для всіх громадян України;

D. Всі відповіді правильні.

2. Які завдання виконують громадські фізкультурно-спортивні організації?

A. Пропаганда здорового способу життя;

B. Забезпечення доступності фізичної культури і спорту для всіх громадян України;

C. Організація спортивних заходів;

D. Всі відповіді правильні.

3. Які взаємозв'язки існують між державними та громадськими фізкультурно-спортивними організаціями?

A. Взаємодія;

B. Кооперація;

C. Співпраця;

D. Всі відповіді правильні.

IV ВАРІАНТ

1. Правовий статус агентів с професійному спорті.

2. Порядок звернення до міжнародного спортивного арбітражу.

3. Тестові завдання:

1. Який характер діяльності мають фізкультурно-спортивні організації в Україні?

A. Громадський;

B. Діловий;

C. Державний;

D. Військовий.

2. Громадська організація, що опікується участю українських спортсменів в Олімпійській іграх, діючи відповідно до положень Олімпійської хартії.

- A. НОК України;
- B. Спортивні федерації України;
- C. МОН України;
- D. Міністерство культури і туризму України.

3. Міжнародні спортивні змагання, які проводяться кожні чотири роки. Переможці змагань отримують довічне звання олімпійського чемпіона.

- A. Олімпійські ігри;
- B. Міжнародні змагання;
- C. Чемпіонат світу;
- D. Євроолімпіада.

V ВАРІАНТ

1. Тоталізатор в спорті – правові аспекти.
2. Досудовий спосіб вирішення спорів у фізичній культурі і спорту.
3. Тестові завдання:

1. Міжнародні спортивні змагання для людей з інвалідністю

- A. Міжнародні змагання;
- B. Чемпіонат світу для людей з інвалідністю;
- C. Багатоборство;
- D. Паралімпійські ігри.

2. Атрибути Олімпійських ігор, які Міжнародний олімпійський комітет використовує для просування ідеї Олімпійського руху в усьому світі. До олімпійських символів зараховують: прапор (кільця), гімн, клятва, гасло, медалі, вогонь, лаврова гілка, салют, талісмани, емблема.

- A. прапор (кільця), гімн;
- B. медаль, лаврова гілка;
- C. вогонь, салют;
- D. усі відповіді правильні.

3. Які види спорту не входять до олімпійських ігор?

- A. Футбол, карате, шашки;
- B. Бокс, волейбол, футбол;
- C. Біатлон, шорт-трек, скелетон;
- D. усі відповіді правильні.

VI ВАРІАНТ

1. Правила техніки безпеки при використанні спортивних споруд.
2. Робочий час працівників фізичної культури і спорту.
3. Тестові завдання:

1. На що спрямована фізична культура?

- A. Зміцнення здоров'я;
- B. Розвиток морально-вольових якостей та інтелектуальних здібностей;

- C. Розвиток фізичних якостей;
 - D. Проявлення агресії до суперника.
2. *Спорт, як органічна частина фізичної культури є:*
- A. Частина міжнародного спілкування;
 - B. Порівняння у змаганнях своїх досягнень в певних видах фізичних вправ;
 - C. З'ясування стосунків силою;
 - D. Досягнення успіху.
3. *Який вид спорту відноситься до пляжних видів спорту?*
- A. Футволей;
 - B. крофбол;
 - C. бобслей;
 - D. хокей.

VII ВАРІАНТ

1. Податкові та інші пільги для об'єктів фізичної культури і спорту.
2. Час відпочинку працівників фізичної культури і спорту.
3. Тестові завдання:

1. *Дайте визначення поняттю Фізична культура - це*

A. організована за певними правилами діяльність людей, що полягає в зіставленні їхніх фізичних та інтелектуальних здібностей.

B. складова частина культури, пов'язана з системою фізичного виховання, організації спорту, спеціальних наукових дослідів, технічних засобів, потрібних для фізичного виховання і спорту, суспільної та особистої гігієни, раціональної організації активного відпочинку тощо.

C. педагогічний процес спрямований на фізичний розвиток, функціональне удосконалення організму, навчання основним життєво важливим руховим навичкам та вмінням, зв'язаних знаннями для майбутньої успішної професійної діяльності.

2. *Дайте визначення поняттю Спорт- це*

A. педагогічний процес спрямований на фізичний розвиток, функціональне удосконалення організму, навчання основним життєво важливим руховим навичкам та вмінням, зв'язаних знаннями для майбутньої успішної професійної діяльності.

B. складова частина культури, пов'язана з системою фізичного виховання, організації спорту, спеціальних наукових дослідів, технічних засобів, потрібних для фізичного виховання і спорту, суспільної та особистої гігієни, раціональної організації активного відпочинку тощо.

C. організована за певними правилами діяльність людей, що полягає в зіставленні їхніх фізичних та інтелектуальних здібностей.

3. *Дайте визначення поняття Фізичне виховання - це*

A. складова частина культури, пов'язана з системою фізичного виховання, організації спорту, спеціальних наукових дослідів, технічних засобів, потрібних для фізичного виховання і спорту, суспільної та особистої гігієни, раціональної організації активного відпочинку тощо.

В. педагогічний процес спрямований на фізичний розвиток, функціональне удосконалення організму, навчання основним життєво важливим руховим навичкам та вмінням, зв'язаних знаннями для майбутньої успішної професійної діяльності.

С. організована за певними правилами діяльність людей, що полягає в зіставленні їхніх фізичних та інтелектуальних здібностей.

Д. це змагання за певними правилами, зазвичай це специфічний вид фізичної або інтелектуальної активності, яку здійснюють з метою змагання, а також поліпшення здоров'я, отримання морального і матеріального задоволення, прагнення до удосконалення і слави, покращення навичок.

VIII ВАРІАНТ

1. Особливості міжнародно правового регулювання олімпійських видів спорту.

2. Пільги та заохочення для працівників фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. Дайте визначення поняттю Фізичне навантаження - це

А. це рівень росту і розвитку органів і систем організму, основу якого складають морфологічні і функціональні резерви, що забезпечують адаптаційні реакції.

В. це організований активний відпочинок з використанням фізичних вправ та інших рухових дій, а також природних сил, що досягається через використання методів, засобів і форм фізичної культури.

С. це певна міра впливу рухової активності людини на організм, що супроводжується підвищенням (відносно стану спокою) рівнем його функціонування.

2. Дайте визначення поняття Фізична рекреація - це

А. це певна міра впливу рухової активності людини на організм, що супроводжується підвищенням (відносно стану спокою) рівнем його функціонування.

В. це організований активний відпочинок з використанням фізичних вправ та інших рухових дій, а також природних сил, що досягається через використання методів, засобів і форм фізичної культури

С. це рівень росту і розвитку органів і систем організму, основу якого складають морфологічні і функціональні резерви, що забезпечують адаптаційні реакції.

3. Дайте визначення поняттю Фізичне здоров'я - це

А. це рівень росту і розвитку органів і систем організму, основу якого складають морфологічні і функціональні резерви, що забезпечують адаптаційні реакції.

В. це певна міра впливу рухової активності людини на організм, що супроводжується підвищенням (відносно стану спокою) рівнем його функціонування.

С. це організований активний відпочинок з використанням фізичних вправ та інших рухових дій, а також природних сил, що досягається через використання методів, засобів і форм фізичної культури.

ІХ ВАРІАНТ

1. Правовий аналіз джерел права щодо спортивних відносин осіб із обмеженими можливостями.

2. Нормативне забезпечення оплати праці працівників сфери фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. *Дайте визначення поняттю Гнучкість - це*

А. процеси узгодження активності м'язів тіла, спрямовані на успішне виконання рухового завдання.

В. здатність організму до тривалого виконання будь-якої роботи без помітного зниження працездатності.

С. це морфофункціональні властивості опорно-рухового апарату, які визначають ступінь рухливості його ланок

2. *Дайте визначення поняттю Витривалість - це*

А. процеси узгодження активності м'язів тіла, спрямовані на успішне виконання рухового завдання.

В. здатність організму до тривалого виконання будь-якої роботи без помітного зниження працездатності.

С. це морфофункціональні властивості опорно-рухового апарату, які визначають ступінь рухливості його ланок.

3. *Дайте визначення поняттю Координація - це*

А. процеси узгодження активності м'язів тіла, спрямовані на успішне виконання рухового завдання.

В. це морфофункціональні властивості опорно-рухового апарату, які визначають ступінь рухливості його ланок.

С. здатність організму до тривалого виконання будь-якої роботи без помітного зниження працездатності.

Х ВАРІАНТ

1. Правова характеристика державного забезпечення, функціонування, та підтримки олімпійських видів спорту.

2. Трудові спори в сфері фізичної культури і спорту, та порядок їх вирішення.

3. Тестові завдання:

1. *Які з перелічених видів спорту відносяться до нетрадиційних видів спорту?*

А. волейбол, баскетбол, футбол, хокей, гандбол, біатлон;

В. стретчинг, йога, шейпінг, кінологічний спорт, пляжний волейбол;

С. пейнтбол, дзюдо, плавання, флорбол, пауерліфтинг.

2. Які види спорту з перелічених відносяться до командних видів спорту?

- A. бейсбол, регбі, важка атлетика, гімнастика;
- B. флорбол, крофбол, спелеологія, дайвінг;
- C. футбол, волейбол, гандбол, баскетбол.

3. Історія фізичної культури це:

- A. частина науки історії;
- B. самостійна галузь історичної науки;
- C. напрямок історико-педагогічних знань про фізичне виховання і спорт;
- D. частина загальної культури суспільства.

XI ВАРІАНТ

1. Правова характеристика державного забезпечення, функціонування, та підтримки неолімпійських видів спорту.

2. Внутрішній трудовий розпорядок в спортивних організаціях.

3. Тестові завдання:

1. Історія фізичної культури має походження:

- A. римське;
- B. грецьке;
- C. італійське;
- D. візантійське.

2. Історія фізичної культури вивчає:

- A. еволюцію фізичної культури;
- B. загальні закономірності виникнення і розвитку фізичної культури;
- C. історію розвитку людства;
- D. сукупність матеріальних і духовних цінностей.

3. Фізична культура виникла в процесі

- A. вдосконалення знаряддя виробництва;
- B. одноборства з природою;
- C. виробничої діяльності;
- D. потреби реалізації зайвої енергії людини.

XII ВАРІАНТ

1. Правова характеристика державного забезпечення, функціонування, та підтримки параолімпійських видів спорту.

2. Заохочення фахівців сфери фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. Предметом вивчення фізичної культури є:

- A. фізична культура і спорт;
- B. загальні закономірності виникнення та розвитку фізичної культури на різних етапах існування людства;
- C. еволюція розвитку фізичних вправ;
- D. ігрова діяльність людини.

2. Історія фізичної культури як наука застосовує такі дослідження:

2. Історія фізичної культури як наука застосовує такі дослідження:

- A. історико-теоретичний аналіз;
- B. системний структурний та статистичний аналіз;
- C. вивчення досвіду розвитку фізичної культури та спорту;
- D. рівень розвитку системи фізичного виховання.

3. *Як галузь наукових знань історія фізичної культури започаткована:*

- A. у 1-й половині 19 століття;
- B. в середині 18 століття;
- C. у 2-й половині 19 століття;
- D. у 1-й половині 20 століття.

XIII ВАРІАНТ

1. Правовий режим олімпійських видів спорту.

2. Організація безпечного проведення навчально-тренувальних занять та спортивних змагань.

3. Тестові завдання:

1. *Історично фізична культура склалась:*

- A. магічні дієства та ритуали;
- B. праця, народні ігри;
- C. фізичні вправи в процесі виробничої діяльності;
- D. військові потреби.

2. *Укажіть, де відбувалися Олімпійські ігри Стародавньої Греції.*

- A. в Афінах;
- B. на горі Олімп;
- C. у селищі Олімпія;
- D. у Спарті.

3. *Укажіть, хто мав право на участь в олімпійських змаганнях у Стародавній Греції.*

- A. усі бажаючі;
- B. громадяни Греції;
- C. заможні греки.

XIV ВАРІАНТ

1. Повноваження уповноважених державних органів щодо забезпечення розвитку олімпійських видів спорту.

2. Профілактика професійних захворювань та трудових травм викладачів фізичного виховання та тренерів.

3. Тестові завдання:

1. *Чинники, які зумовлювали зародження фізичної культури на теренах України в стародавню добу:*

- A. розповсюдження християнської релігії;
- B. умови життя давніх людей;
- C. розширення свідомості людей;
- D. розширення магічних обрядів і вірувань;

- Е. потреба людини в руховій активності;
- Ф. розвиток науки.

2. *Що не було складовою системи фізичного виховання, яка розвивалася в античний період (VI ст. до н. е. – IV ст. н. е.) у північно-причорноморських містах-полісах:*

- А. орхестрика ;
- В. ігри ;
- С. веслування;
- Д. палестрика.

3. *Форми фізичного виховання в Київській Русі були зумовлені:*

- А. перетворенням племінного управління зі спадкового на виборне;
- В. звичаями;
- С. способом життя населення;
- Д. становленням капіталістичного способу виробництва;
- Е. світоглядом;
- Ф. закріпленням за латифундіями значних повноважень.

XV ВАРІАНТ

1. Аналіз судової практики гарантій виконання спортивного контракту.

2. Нагляд за дотриманням законодавства охорони праці сфери фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. *Засоби військово-фізичної підготовки українського козацтва:*

- А. фізичні вправи на гімнастичних снарядах;
- В. ігри військового характеру;
- С. військові танці;
- Д. туризм;
- Е. фізичні вправи зі зброєю;
- Ф. фізичні вправи з використанням засобів пересування;
- Г. фізичні групові вправи (піраміди);
- Н. природні локомоції;
- І. різновиди протиборств;
- Ж. футбол.

2. *Є. Славинецький поділяв ігри на:*

- А. корисні і шкідливі;
- В. «сильні та слабкі», «дуже сильні», «слабкі та повільні»;
- С. воєнні,
- Д. трудові, атлетичні.

3. *Заняття спортом серед дворянства в першій половині XIX ст. виконували роль:*

- А. розваг;
- В. підготовки до служби в армії;
- С. фізичного вдосконалення.

XVI ВАРІАНТ

1. Соціальні гарантії та соціальний захист учасників спортивних правовідносин.

2. Відповідальність за порушення законодавства охорони праці сфери фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. Педагогічна система П. Ф. Лесгафта передбачає:

А. загальні закономірності фізичного виховання та спортивного тренування з точки зору фізіології;

В. «фізіологія вищої нервової діяльності»;

С. система фізичної освіти.

2. Ініціатор створення та засновник Київської організації скаутського руху:

А. А. Д. Бутовський;

В. П. Ф. Лесгафт;

С. К. Д. Ушинський;

Д. О. К. Анохін.

3. Джерелами історії фізичної культури є:

А. письмові пам'ятки, архівні матеріали та літописи;

В. археологічні та етнографічні дані про застосування фізичних вправ в різні епохи;

С. малюнки на камені;

Д. художня література.

XVII ВАРІАНТ

1. Особливості передачі прав на трансляцію спортивних змагань.

2. Кадрова державна політика в сфері фізичної культури і спорту.

3. Тестові завдання:

1. Назвати найважливіші змагання (ігри) Стародавньої Греції:

А. Олімпійські ігри;

В. Панафінейські ігри;

С. Дельфійські ігри;

Д. Істмійські ігри

2. Визначити поняття «агоністика»

А. система змагань у всіх галузях суспільного життя;

В. система змагань у галузі фізичної підготовленості;

С. сукупність засобів, форм, методів фізичного виховання.

3. В Афінах була створена система виховання, основною метою якої була:

А. підготовка воїна-рабовласника;

В. всебічно розвинена особистість;

С. інтелектуально розвинені бійці.

XVIII ВАРІАНТ

1. Охорона та захист клубної символіки.
2. Фактори ризику, що впливають на ефективність тренувальної і змагальної діяльності спортсменів.
3. Тестові завдання:
 1. *До якого віку афінські хлопчики виховувались дома:*
 - A. семирічного;
 - B. дев'ятирічного;
 - C. сімнадцятирічного;
 - D. вісімнадцятирічного.
 2. *Гладіатори – це*
 - A. раби, військовополонені та інші особи, яких примушували битися на арені цирку між собою або з дикими звірами;
 - B. боєць на арені цирку;
 - C. професіонал, який бився бойовою зброєю.
 3. *Виховання лицарів зводилося до оволодіння ними «лицарськими доблестями»:*
 - A. їздити верхи, плавати, полювати, стріляти з луку, боротися, розважальним іграм на площадках і грі з м'ячем для служби при дворі;
 - B. мистецтву читання віршів, основним танцювальним рухам;
 - C. фехтування, плавання, полювання, гра в шахи і складання віршів;
 - D. їзда верхи, стрільба із луку, фехтування.

XIX ВАРІАНТ

1. Використання клубної символіки.
2. Проблеми адаптації спортсменів після завершення спортивної кар'єри до нових умов життя і професійної діяльності.
3. Тестові завдання:
 1. *Третя ступінь лицарської підготовки – фізичне вдосконалення була доступна:*
 - A. тільки багатим сеньйорам;
 - B. всім лицарям;
 - C. ремісникам та шляхетним воїнам;
 - D. багатіям.
 2. *Цінні ідеї про фізичне виховання молодого покоління висловили ранні соціалісти-утопісти:*
 - A. Томас Мор і Томмазо Кампанелла;
 - B. Я.А. Коменський та Ієронім Меркуріаліс;
 - C. Вітторіно да Фельтре та Франсуа Рабле;
 - D. Мартин Лютер та Жан Кальвін.
 3. *Представник раннього гуманізму організував школу «Будинок радості», де застосовував нові методи виховання, засновані на принципах гуманістичної педагогіки, поєднанні розумового, естетичного і фізичного виховання:*
 - A. Вітторіно да Фельтре;

- В. Франсуа Рабле;
- С. Томмазо Кампанелла;
- Д. Ян Коменський.

XX ВАРІАНТ

1. Реклама торговельних знаків спонсорів, офіційних спонсорів.
2. Фізична культура і спорт як засіб спрямованого впливу на психофізичний стан людини.
3. Тестові завдання:
 1. Він поділяв усі фізичні вправи на три групи: істинні (лікувальні), військові (необхідні) і помилкові (атлетичні):
 - А. Ієронім Меркуріаліс;
 - В. Томмазо Кампанелла;
 - С. Томас Мор;
 - Д. Франсуа Рабле.
 2. В Індії великою популярністю стала користуватися система, в основі якої лежали норми руху тіла, ритуальні вправи, пов'язані з бігом та іграми, яка називалася:
 - А. хатха-йога;
 - В. калланетика;
 - С. схоластика;
 - Д. гімнастика.
 3. Хто відображав нові погляди у сфері фізичного виховання в епоху Відродження:
 - А. гуманісти;
 - В. педагоги;
 - С. феодали;
 - Д. лікар.

XXI ВАРІАНТ

1. Обмеження щодо реклами торговельних знаків.
2. Оздоровча фізична культура в умовах проживання на радіоактивно забруднених територіях.
3. Тестові завдання:
 1. Чому буржуазія у період становлення капіталістичного ладу зацікавилась питаннями фізичного виховання:
 - А. у зв'язку із військовими погребами;
 - В. у зв'язку з необхідністю вдосконалення системи виховання;
 - С. у зв'язку з досягненнями педагогіки, психології;
 - Д. у зв'язку з досягненнями медицини.
 2. Хто є засновником німецької системи гімнастики:
 - А. Фрідріх Ян;
 - В. Ернст Айзелен;

- C. Франц Нахтегалл;
- D. Франціско Аморос.

3. *Хто є засновником французької системи гімнастики:*

- A. Франціско Аморос;
- B. Жорж Ебер;
- C. Айседора Дункан;
- D. Фрідріх Ян.

XXII ВАРІАНТ

1. Протидія та попередження правопорушень в сфері фізкультури та спорту.

2. Контроль та самоконтроль психофізичного стану та фізичної підготовленості.

3. Тестові завдання:

1. *Характерні риси французької системи гімнастики:*

- A. природно-прикладна спрямованість;
- B. наявність елементів лікарсько-педагогічного контролю;
- C. високий рівень підготовки педагогів;
- D. розвиток самостійності.

2. *Хто є засновниками шведської системи гімнастики:*

- A. Ялмар Лінг;
- B. Іоган Генріх Гутс-Мутс;
- C. П. Ф. Лесгафт;
- D. Мирослав Тирш.

3. *Хто і коли заснував сокольський гімнастичний рух:*

- A. М. Тирш, 1862 р.;
- B. П.Ф. Лесгафт, 1880 р.;
- C. Анжело Моссо, 1890 р.
- D. Франціско Аморос, 1830 р.

XXIII ВАРІАНТ

1. Відповідальність організаторів змагань за расистські прояви.

2. Фізичне виховання та спорт Європи: спортивні програми.

3. Тестові завдання:

1. *Яка країна стала батьківщиною спорту?*

- A. Англія;
- B. Франція;
- C. Німеччина;
- D. США.

2. *Укажіть, де відбувалися Олімпійські ігри Стародавньої Греції.*

- A. в Афінах;

- В. на горі Олімп;
- С. у селищі Олімпія;
- Д. у Спарті.

3. *Засновником бойскаутського руху є:*

- А. Роберт Баден-Пауел;
- В. Ернст Томсон Сетон;
- С. П'єр де Кубертен;
- Д. Жорж Ебер.

4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Державна політика у сфері фізичної культури і спорту.
2. Система фізичного виховання і спорту в Україні.
3. Фізкультурно-оздоровча робота та розвиток спорту.
4. Пропаганда фізичної культури і спорту.
5. Сфера фізичної культури і спорту як соціальна система.
6. Правова і програмно-нормативна база розвитку фізичної культури і спорту.
7. Державні органи управління фізичною культурою і спортом в Україні.
8. Місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування у галузі спорту.
9. Громадські організації в сфері фізичної культури і спорту.
10. Спортивні відносини.
11. Поняття спортивних правовідносин.
12. Види суб'єктів сфери фізичної культури і спорту.
13. Правовий статус спортсменів.
14. Особисті немайнові права спортсменів.
15. Імідж і ділова репутація професійних спортивних клубів та інших спортивних організацій.
16. Об'єкти прав інтелектуальної власності у сфері спорту.
17. Використання об'єктів і здійснення прав інтелектуальної власності у сфері спорту.
18. Поняття професійного спорту.
19. Підходи до розвитку професійного спорту.
20. Суб'єкти професійного спорту (спортсмен-професіонал, професійна спортивна ліга, професійний спортивний клуб, асоціація спортсменів-професіоналів, спортивні функціонери).
21. Трудові правовідносини в сфері фізичної культури і спорту.
22. Особливості соціально-трудова відносин у сфері фізичної культури і спорту.
23. Трудовий договір працівників сфери фізичної культури і спорту.
24. Трудовий (спортивний) контракт як особлива форма трудового договору.
25. Правове регулювання праці фахівців сфери фізичної культури та спорту.
26. Захист трудових прав спортсменів.
27. Поняття та види правопорушень у сфері фізичної культури та спорту.
28. Джерела правового регулювання юридичної відповідальності у сфері фізичної культури та спорту.
29. Відповідальність за допінгові порушення.
30. Цивільно-правова відповідальність за завдану шкоду у сфері фізичної культури та спорту.
31. Адміністративна відповідальність за проступки у сфері фізичної культури та спорту.

32. Встановлення юрисдикції державних судів щодо вирішення спорів у спортивному праві.
33. Судові та позасудові шляхи вирішення спортивних спорів.
34. Розгляд спортивних спорів третейськими судами та арбітражами.
35. Розгляд спортивних спорів квазіарбітражними органами.
36. Розгляд спортивних спорів Міжнародним спортивним арбітражним судом.
37. Переваги Спортивного арбітражного суду як альтернативного способу вирішення спортивних спорів.
38. Національні та міжнародні позасудові інстанції в галузі спорту.
39. Медіація як форма вирішення спортивних спорів.
40. Забезпечення прав спортсменів, що проживають у сільській місцевості та фізкультурно-оздоровчої діяльності серед сільського населення.
41. Поняття соціального захисту спортсменів.
42. Організаційно-правові форми соціального захисту спортсменів.
43. Соціальні допомоги спортсменам як організаційно-правова форма соціального захисту.
44. Форми управління фізичною культурою і спортом в Україні.
45. Методи управління фізичною культурою і спортом в Україні.
46. Законодавче регламентування сфери фізичної культури і спорту європейських країн.
47. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті.
48. Спорт як компонент фізичної культури (масовий, базовий (дитячий), вищих досягнень (олімпійський), професійний).
49. Інші види фізичної культури і спорту (паралімпійський спорт, оздоровчо-реабілітаційна фізкультура, побутова, тощо).
50. Загальна структура законодавства України в галузі фізичної культури і спорту.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВСЬОГО КУРСУ

Нормативна:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-VI // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
3. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
4. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2001 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Закон України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 26 січня 2023 р. № 2011-IX / [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>
8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97 ВР / [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
9. Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» від 14 вересня 2000 р. № 1954-III [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-14#Text>
10. Закон України «Про третейські суди» від 11 травня 2004 р. № 1701-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
11. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
12. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 11 березня 2011 р. № 3166-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
13. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема, футбольних матчів від 15.11.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_003#Text
14. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті від 03.08.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text
15. Міжнародна конвенція проти апартеїду в спорті від 08.05.1987 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3955-11#Text>

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. № 220. «Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п#Text>
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 01 березня 2017 р. № 115. «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-п#Text>
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 04 листопада 2020 р. № 1089. «Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п#Text>
19. Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації)» від 17 серпня 2016 р. № 892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>
20. Положення про Спортивний арбітражний суд, затверджений Постановою Виконавчого Комітету Національного олімпійського комітету України №11 від 24 січня 2018 року. URL: <http://nos-ukr.org/about/structures/sportivniyarbitrazhniy-sud/polozhennya/>.
21. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
22. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п#Text>

Підручники, навчальні посібники, інші матеріали:

1. Апаров А.М. Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів. // Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство. 2017. Т. 22, Вип. 1(30). С. 6-19. URL: <http://heraldlaw.onu.edu.ua/article/view/126479>
2. Апаров А.М. Спортивне право України : навчальний посібник ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київська державна академія водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. К.: Істина, 2019. 518 с.
3. Апаров А.М. Сутнісна характеристика спортивних змагань як виду цивільно-правових відносин / А.М. Апаров // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 18. Економіка і право : зб. наукових праць. Випуск 12. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 95-98 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/1878>
4. Ганна Бордюгова. Судові витрати у Міжнародному спортивному арбітражному суді. Юридична газета. 2015. №26(472). С. 24-25.
5. Гаро Г.О., Кушнір О.О. Особливості медіації конфліктів і суперечок в професійному спорті. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://protokol.com.ua/ua/osoblivosti_mediatsii_konfliktiv_i_superechok_v_profesiy

nomu_sporti/

6. Гніздовська А., Кіреєва Н.С. Розгляд спортивних спорів: національні суди чи арбітраж. Вища школа адвокатури НААУ. 2021. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/rozhlyad-sportyvnyh-sporiv-natsionalni-sudy-chy-arbitrazh/>

7. Гніздовська Г. Правові аспекти розгляду спортивних спорів. *Advocat Post*. Інформаційне агентство. URL: <https://advokatpost.com/pravovi-aspekty-rozhliadu-sportyvnykh-sporiv-advokat-hanna-hnizdovska> (дата звернення 01.06.2024).

8. Грибан Г.П. Управління у сфері фізичної культури і спорту. Житомир: Вид-во «Рута», 2022. 124 с.

9. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні. Монографія. С.М. Домбровська, С.А. Вавренюк, В.В. Палюх НУЦЗУ, 2020. 313 С.

10. Жданова О. М. Основи управління сферою фізичної культури і спорту: Навч. посібник / О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська. Львів: ЛДУФК, 2017. 244 с.

11. Забезпечення соціальних прав у спорті: монографія / За заг. редакцією академіка НАПрН України, д.ю.н., професора М.І. Іншина та д.ю.н. Я.Я. Мельника. Вид-во «Освіта України». Київ, 2021. 272 с.

12. Залізко О. Спортивний диспут: поняття та класифікація. *Jurnalul Juridic National: теорія і практика*. 2018. № 6. С. 78-80. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/3/part_2/18.pdf

13. Залізко О. Спортивний спір: поняття і класифікація. *Jurnalul Juridic național: Teorie și Practică*. 2018. № 2(3). С. 78–80.

14. Зозуля Н. Особливості розгляду та вирішення спортивних спорів. *Українське право*. 2019. URL: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-rozhlyadu-y-vyrishennya-sportyvnykh-sporiv/

15. Камінська Н.В., Палюх А.Я. Міжнародно-правові стандарти у сфері фізичної культури та спорту і їх імплементація у національне законодавство України. *Право.ua*. 2018. № 3. С. 10–13.

16. Куліш А. Спортивний арбітраж: доступ до правосуддя. Огляд практики CAS. *Юридична газета*. 2019. № 36 (3 вересня). С. 16–18.

17. Лавренюк О. Види правовідносин у сфері спорту: до проблеми класифікації. *Юридичний вісник*. 2018. № 3. С. 108–112.

18. Наставний І. Нормативно-правове регулювання відносин у сфері професійного спорту в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 6. С. 46–51.

19. Облакова О.С. Проблеми дотримання прав людини у світі спорту. Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Інтеграція юридичної науки в сучасних умовах» (м. Запоріжжя, 24-25 серпня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 36-39.

20. Палюх А. Я. Юридична конструкція спортивних правовідносин. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (111). С. 34–40. <https://doi.org/10.33270/01191112.34>.

21. Пузирна Н.С. Міжнародні аспекти правового регулювання фізичного

виховання та спорту. Проблеми захисту прав та свобод людини і громадянина : матеріали X Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих учених і студентів (м. Чернігів, 17 травня 2024 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. С. 36-38.

22. Савченко В. Г. Управління у сфері фізичної культури і спорту на рівні адміністративно-територіальних одиниць: традиції і новації / В. Г. Савченко, А. Ю. Сергєєв // Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків: ХДАФК, 2016. № 1 (51). С. 76-80.

23. Саннікова М. В. Характеристика соціальних конфліктів у сфері фізичної культури та спорту. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві/уклад. А. В. Цьось, С. Я. Індика. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. № 1(45). С. 22–28. doi.org/10.29038/2220-7481-2019-01-22-28

24. Статут Всеукраїнської громадської організації «Федерація боксу України». [Електронний ресурс] / Федерація боксу України. Режим доступу: http://fbu.org.ua/assets/storage/86/_statut_2017_na-sajt.pdf

25. Статут НОК України / Офіційний сайт Національного Олімпійського комітету України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/statut-nok-ukraini>

26. Статут Федерації футболу України / Офіційний сайт Федерації футболу України : [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://ffu.ua/files/biblioteka/ndocs_904%20\(3\).pdf](https://ffu.ua/files/biblioteka/ndocs_904%20(3).pdf)

27. Харитонов Є.О. Спортивне право України : навчальний посібник. Фенікс. 2019. 330 с.

28. Ціпов'яз А.Т., Бондаренко В.В. Організація і управління фізичною культурою і спортом: навч. посіб. Кременчук: КПК, 2019. 128 с.

29. Ющик О.О. Про критерії визначення галузі спортивного права. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 5. С. 18-21.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – URL: <http://rada.gov.ua/ru>

2. Представництво Європейського Союзу в Україні - URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

3. Спортивний арбітраж / Офіційний сайт Української арбітражної асоціації - URL: <http://arbitration.kiev.ua/uk-UA/Galuzeviarbitrazhi/Sportyvnyj-arbitrazh.aspx?ID=492>.

4. Міністерство молоді та спорту України - URL: <https://mms.gov.ua>

5. Національний Олімпійський комітет України - URL: <http://www.noc-ukr.org/ua/home.html>